

**ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ**
UNIVERSITY OF WEST ATTICA

**ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ
ΤΜΗΜΑ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑΣ ΚΑΙ ΟΠΤΙΑΚΟΥΣΤΙΚΩΝ ΤΕΧΝΩΝ**

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Η ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΤΗΣ ΡΩΜΗΣ

ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ

ΣΙΔΗΡΟΠΟΥΛΟΥ ΝΙΚΟΛΕΤΑ
ΜΕΛΛΟΥ ΧΡΙΣΤΙΝΑ – ANNA

ΕΠΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ :

ΜΑΧΙΑΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ

ΑΘΗΝΑ, ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2023

Επιβλέπων καθηγητής και μέλος της εξεταστικής επιτροπής: Μαχιάς Γεώργιος, Λέκτορας

Υπογραφή

Μέλος της εξεταστικής επιτροπής : Αριστείδης Τσινάρογλου, Λέκτορας

Υπογραφή

Μέλος της εξεταστικής επιτροπής : Κατσαΐτη Ευαγγελία, Λέκτορας

Υπογραφή

ΔΗΛΩΣΗ ΣΥΓΓΡΑΦΕΩΝ ΠΤΥΧΙΑΚΗΣ/ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Οι κάτωθι υπογεγραμμένες **Μέλλου Χριστίνα-Άννα** του **Ιωάννη**, με αριθμό μητρώου **18677071** και **Σιδηροπούλου Νικολέτα** του **Σταύρου**, με αριθμό μητρώου **18677037** φοιτήτριες του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής της Σχολής Εφαρμοσμένων Τεχνών και Πολιτισμού του Τμήματος Φωτογραφίας και Οπτικοακουστικών Τεχνών, δηλώνουν υπεύθυνα ότι:

«Είμαι συγγραφέας αυτής της πτυχιακής/διπλωματικής εργασίας και ότι κάθε βοήθεια την οποία είχα για την προετοιμασία της είναι πλήρως αναγνωρισμένη και αναφέρεται στην εργασία. Επίσης, οι όποιες πηγές από τις οποίες έκανα χρήση δεδομένων, ιδεών ή λέξεων, είτε ακριβώς είτε παραφρασμένες, αναφέρονται στο σύνολό τους, με πλήρη αναφορά στους συγγραφείς, τον εκδοτικό οίκο ή το περιοδικό, συμπεριλαμβανομένων και των πηγών που ενδεχομένως χρησιμοποιήθηκαν από το διαδίκτυο. Επίσης, βεβαιώνω ότι αυτή η εργασία έχει συγγραφεί από μένα αποκλειστικά και αποτελεί προϊόν πνευματικής ιδιοκτησίας τόσο δικής μου, όσο και του Ιδρύματος.

Παράβαση της ανωτέρω ακαδημαϊκής μου ευθύνης αποτελεί ουσιώδη λόγο για την ανάκληση του πτυχίου μου».

Οι Δηλούσες :

Χριστίνα Άννα Μέλλου

Νικολέτα Σιδηροπούλου

Πίνακας περιεχομένων

Περίληψη	5
Εισαγωγή.....	6
1.Αρχιτεκτονική και Φωτογραφία: Μια ιστορική περιπλοκή	7
2.Σύντομη ιστορία της Ρώμης	8
3.Αποτυπώνοντας της διαχρονικότητα : Σημαντικοί Φωτογράφοι Αρχιτεκτονικής της Ρώμης....	9
4.Αρχιτεκτονική εξέλιξη.....	12
5.Ρωμαϊκή Αρχιτεκτονική στο σύγχρονο σχεδιασμό και τη ζωή	13
6. Η Φωτογραφία ως τεκμηρίωση και ερμηνεία	14
7. Φωτογραφίζοντας την Ρώμη του σήμερα : Το δικό μας έργο	18
8. Διαδικασία παραγωγής εργασίας και προκλήσεις	58
9. Συμπέρασμα.....	61
10. Βιβλιογραφία	62

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η παρούσα πτυχιακή εργασία παρουσιάζει ένα οπτικό ταξίδι στην καρδιά της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς της Ρώμης, όπου ο φακός της κάμερας γίνεται ο αφηγητής της ιστορίας. Μέσα από μια συλλογή φωτογραφιών, η μελέτη αυτή επιδιώκει να συλλάβει την ουσία των αρχιτεκτονικών θαυμάτων της Ρώμης, χρησιμοποιώντας τη φωτογραφία ως ισχυρό εργαλείο. Με έμφαση στις τεχνικές που αφορούν ειδικά την αρχιτεκτονική φωτογραφία, εμβαθύνουμε στις αφηγήσεις που υφαίνουν αυτά τα εμβληματικά οικοδομήματα, ανιχνεύοντας την ιστορική τους σημασία και τον διαρκή αντίκτυπό τους στο πολιτιστικό μωσαϊκό της πόλης

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η αρχιτεκτονική φωτογραφία έχει αναμφισβήτητο ρόλο στην κατανόηση και την εκτίμηση της αρχιτεκτονικής. Χωρίς τη φωτογραφία, οι μόνοι τρόποι αποτύπωσης αρχιτεκτονικού υλικού στο ευρύ κοινό, είναι μέσω σχεδίων ή της επίσκεψης τους στον ακριβή χώρο του εκάστοτε κτιρίου. Η φωτογραφία γενικότερα, είναι ο ιδανικός τρόπος να απεικονιστεί και να διατηρηθεί η πρόθεση του αρχιτέκτονα. Τα κτίρια αλλάζουν με την πάροδο του χρόνου, φθείρονται, προσαρμόζονται ανάλογα με το περιβάλλον, κάποια διατηρούνται σε καλή κατάσταση ενώ άλλα αμελούνται. Τα ιστορικά τεκμήρια έχουν αναμφίβολη αξία και σημασία, αλλά μέσω της αρχιτεκτονικής φωτογραφίας καταφέρνουμε να διατηρούμε μια πιο άμεση και στενή σχέση με το παρελθόν.

Στην εργασία μας, η φωτογραφία δεν λειτουργεί απλά ως φωτογραφικό ντοκουμέντο των κατασκευών, αλλά κάθε λήψη είναι ένα μικρό παραθυράκι της καρδιάς της πόλης. Επιπρόσθετα, στην παρούσα πτυχιακή εργασία, αναγνωρίζεται η σημασία της διαφύλαξης της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς, που βαδίζει παράλληλα με την σύγχρονη ανάπτυξη και την αστικοποίηση. Ως φωτογράφοι, ευελπιστούμε μέσω του έργου μας να ενισχύσουμε τις προσπάθειες συντήρησης και να ενθαρρύνουμε την εκτίμηση για την πολιτιστική κληρονομιά των ιστορικών αυτών κτιρίων.

Η μελέτη μας διεξάγεται κάτω από τα ακόλουθα ερευνητικά ερωτήματα:

- Πώς συμβάλλει η αρχιτεκτονική φωτογραφία στην κατανόηση της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς της Ρώμης;
- Ποιες οπτικές γνώσεις μπορεί να προσφέρει η φωτογραφία στην αποτύπωση των περίτεχνων λεπτομερειών και των εμβληματικών προσόψεων και των εσωτερικών χώρων αρχιτεκτονικών κτιρίων της Ρώμης;
- Πώς η αντιπαράθεση των αρχαίων κατασκευών με το σύγχρονο αστικό τοπίο προσθέτει βάθος και πλαίσιο στην αφήγηση της αρχιτεκτονικής διαδρομής της Ρώμης;

1. Αρχιτεκτονική και Φωτογραφία: Μία ιστορική περιπλοκή

Η συνέργεια μεταξύ φωτογραφίας και αρχιτεκτονικής χρονολογείται από τις απαρχές της ίδιας της φωτογραφίας. Από τις δακτυλοτυπίες του 19ου αιώνα που αποτύπωναν τα ευρωπαϊκά ορόσημα μέχρι τη γοητεία του σύγχρονου ψηφιακού φακού με τους σύγχρονους ορίζοντες, η φωτογραφία έχει λειτουργήσει ως οπτικός βιογράφος της αρχιτεκτονικής. Καθ' όλη τη διάρκεια της ιστορίας, οι φωτογράφοι έχουν απαθανάτισει αρχιτεκτονικά θαύματα, παγώνοντας την εξέλιξή τους μέσα στους περιορισμούς ενός κάδρου.

Η φωτογραφική μηχανή, στην αρχή της, συχνά συγκρινόταν με έναν καθρέφτη που αντανάκλα τον κόσμο. Ωστόσο, γρήγορα μετατράπηκε σε μια μετασχηματιστική συσκευή που μπορούσε να διαμορφώσει την πραγματικότητα σε μια σύνθεση. Οι πρώτοι αρχιτεκτονικοί φωτογράφοι, όπως ο Félix Teynard και ο Francis Frith, πρωτοστάτησαν στην τέχνη μεταφέροντας τον δυσκίνητο εξοπλισμό τους σε μακρινές χώρες¹. Το έργο τους έφερε τα ξένα αρχιτεκτονικά δημιουργήματα πιο κοντά στο κοινό, καλλιεργώντας μια εκκολαπτόμενη περιέργεια για διαφορετικά αρχιτεκτονικά στυλ και ήταν καθοριστικό για τη γνωριμία του κόσμου με τα αρχιτεκτονικά μεγαλεία, επιτρέποντας στους θεατές να θαυμάσουν κατασκευές που δεν θα είχαν ποτέ την ευκαιρία να δουν από κοντά.

Αυτές οι φωτογραφικές εξερευνήσεις δεν ήταν απλώς στατικές αναπαραστάσεις- ήταν αφηγήσεις παγωμένες στο χρόνο. Οι φωτογράφοι πλαισίωναν τις λήψεις τους σχολαστικά, δίνοντας συχνά έμφαση σε αρχιτεκτονικές λεπτομέρειες που μιλούσαν για τη δεξιοτεχνία και τις καλλιτεχνικές αποχρώσεις μιας εποχής. Το αποτέλεσμα ήταν μια γέφυρα στον χρόνο, μια οπτική σύνδεση μεταξύ του τότε και του τώρα.

Από τις νεοκλασικές προσόψεις της Ευρώπης μέχρι τους πανύψηλους ουρανοξύστες του σύγχρονου κόσμου, η αρχιτεκτονική φωτογραφία έχει καταγράψει τις μεταβαλλόμενες παλίρροιας της αισθητικής και της φιλοσοφίας του σχεδιασμού. Στη Ρώμη, αυτή η εξέλιξη είναι αισθητή. Η μετάβαση από το μεγαλείο της ρωμαϊκής αρχαιότητας στις περίτεχνες περιπλοκές της εποχής του μπαρόκ καταγράφεται σε κάθε φωτογραφία. Οι ασπίδες και οι κίονες των αρχαίων ρωμαϊκών κατασκευών βρίσκουν το αντίστοιχο στις ασπίδες και τους κίονες των κτιρίων της Αναγέννησης και του Μπαρόκ². Από τις λεπτεπίλεπτες καμάρες του Κολοσσαίου μέχρι τον μεγαλοπρεπή θόλο της Βασιλικής του Αγίου Πέτρου, κάθε οικοδόμημα συνομιλεί με την κάμερα. Αφηγούνται ιστορίες αυτοκρατοριών, καλλιτεχνών και οραματιστών μέσα από τον φακό της αρχιτεκτονικής φωτογραφίας. Αυτή η ιστορική περιπλοκή δεν είναι απλώς μια οπτική υπόθεση- είναι μια εξερεύνηση της προσπάθειας της ανθρωπότητας να διαμορφώσει το περιβάλλον της, αποτυπωμένη μέσα από τα μάτια εκείνων που επιδιώκουν να το απαθανάτισουν.

¹ Kathleen Stewart Howe, "The Essence of Egypt: The Calotypes of Félix Teynard," (Νέα Υόρκη: Hans P. Krauss, Jr., Inc., 1992), 140.

² Ashima Chaudhary, "Roman Culture, ,architecture and design " Νοέμβρης 2020

2. Σύντομη ιστορία της Ρώμης

Στη καρδιά της Ιταλίας βρίσκεται η πρωτεύουσα της, η Ρώμη. Η έκταση της πόλης ξεπερνάει τα 1.200 τετραγωνικά χιλιόμετρα, κι ο πληθυσμός της είναι κοντά στους 3 εκατομμύρια κατοίκους. Συχνά αναφέρεται ως 'Αιώνια Πόλη', αποτελώντας μια πόλη με ιστορική σημασία που έχει διαμορφώσει την εξέλιξη του ανθρώπινου πολιτισμού, όπου κάθε δρόμος, πλατεία, σιντριβάνι, αφηγείται την δική του ιστορία. Ιδρυμένη τον 8ο αιώνα π.Χ, εξελίχθηκε από έναν μικρό οικισμό στην κυριαρχία του κόσμου με τα επιτεύγματα της. Η Ρώμη περιλαμβάνει αρχαία ερείπια, αρχιτεκτονικά αριστουργήματα, αλλά και σύγχρονα έργα, με αποτέλεσμα να προσελκύει εκατομμύρια επισκέπτες ετησίως στους πλακόστρωτους δρόμους της. Η αρχιτεκτονική κληρονομιά της σηματοδοτείται με το Κολοσσαίο, το Πάνθεον, τα 280 σιντριβάνια και παραπάνω από 900 εκκλησίες που ολοκληρώνουν το μεγαλείο της. Μέσα στη πόλη, η ανεξάρτητη πόλη-κράτος, το Βατικανό, φιλοξενεί την πνευματική έδρα της Ρωμαιοκαθολικής Εκκλησίας. Πέρα απ' το αρχιτεκτονικό της μεγαλείο, η Ρώμη γοητεύει το κόσμο με τις γαστρονομικές της απολαύσεις, και τη διαχρονικότητα της ιστορικής κληρονομιάς της. Η αρχιτεκτονική κληρονομιά της πόλης είναι απόδειξη της πλούσιας ιστορίας της και του αντίκτυπο της στο κόσμο της τέχνης. Απ' τις αρχές της μέχρι και νεότερες εκφάνσεις της, η αρχιτεκτονική της Ρώμης απεικονίζει την ανθρώπινη δημιουργικότητα, υπεροχή, και την ιστορία ανά τους αιώνες.

3. Αποτυπώνοντας την διαχρονικότητα : Σημαντικοί φωτογράφοι αρχιτεκτονικής της Ρώμης

Ο 19ος και οι αρχές του 20ού αιώνα σηματοδότησαν μια περίοδο πρωτοπορίας στην αρχιτεκτονική φωτογραφία. Στην καρδιά της Ρώμης, οι φωτογραφίες του Giorgio Sommer αποτύπωσαν το πνεύμα της Αιώνιας Πόλης κατά τη διάρκεια του 19ου αιώνα. Οι εικόνες του από το Κολοσσαίο, το Πάνθεον και τη Ρωμαϊκή Αγορά αντηχούν στο χρόνο, προσφέροντάς μας μια ματιά στην αρχιτεκτονική εκείνης της εποχής. Το έργο του Sommer αγκάλιασε το μεγαλείο των ερειπίων της Ρώμης, τονίζοντας τη διαρκή παρουσία τους σε έναν ταχέως μεταβαλλόμενο κόσμο.³

© 1861 Colosseo (Roma)

Εικόνα 1: *The Colosseum or Flavian Amphitheater, Ρώμη, Giorgio Sommer*

³ Marina Miraglia, *Nineteenth-Century photography in Italy, Giorgio Sommer's Italian journey: Between tradition and the popular image*, Σελ. 41-48 | 01 Οκτωβρίου 2013

Η έλευση της ψηφιακής φωτογραφίας και των νέων οπτικών τεχνολογιών έχει διευρύνει τις δυνατότητες της αρχιτεκτονικής φωτογραφίας. Οι σύγχρονοι φωτογράφοι διευρύνουν τα όρια, χρησιμοποιώντας τεχνικές που υπερβαίνουν τη στατική αποτύπωση. Ο Iwan Baan, ένας σύγχρονος φωτογράφος, αποτελεί παράδειγμα αυτής της αλλαγής. Το έργο του αποτυπώνει όχι μόνο την αρχιτεκτονική αλλά και τις ιστορίες των ανθρώπων που κατοικούν σε αυτούς τους χώρους.

Εικόνα 2, Iwan Baan, *From Las Vegas to Rome*, Ρώμη

Επιπρόσθετα, ο φακός του Massimo Listri έχει εξερευνήσει μερικούς από τους πιο περίπλοκους και πλούσιους εσωτερικούς χώρους της Ρώμης, από μεγαλοπρεπή παλάτια μέχρι περίτεχνες εκκλησίες. Το έργο του αποτυπώνει υπέροχα τις πλούσιες λεπτομέρειες αυτών των χώρων και μας υπενθυμίζει ότι η αρχιτεκτονική δεν περιορίζεται σε εξωτερικές προσόψεις-είναι ένα πολυδιάστατο μωσαϊκό που ξεδιπλώνεται μέσα στους τοίχους, τις οροφές και τα δάπεδα χώρων που έχουν ζήσει το πέρασμα των αιώνων. Μέσα από τον φακό του Listri, καταλαβαίνουμε ότι η ουσία της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς της Ρώμης δεν βρίσκεται μόνο στην εξωτερική της εμφάνιση, αλλά και στις ιστορίες που είναι χαραγμένες στις κρυφές γωνιές της.

Εικόνα 3, Cappelle Medicee, Firenze, 2008 | Massimo Listr

Η αρχιτεκτονική φωτογραφία δεν είναι ένας στάσιμος τομέας- είναι ένας δυναμικός διάλογος μεταξύ της ιστορίας, της δημιουργικότητας και της τεχνολογίας. Από τους πρώτους πρωτοπόρους που απαθανάτισαν τα αρχαία θαύματα της Ρώμης μέχρι τους σύγχρονους φωτογράφους που αναδιαμορφώνουν την αντίληψή μας για τις αρχιτεκτονικές μορφές, αυτή η μορφή τέχνης υπερβαίνει τον χρόνο. Στο μωσαϊκό της αρχιτεκτονικής φωτογραφίας, η Ρώμη στέκεται ως ένας καμβάς που έχει ζωγραφιστεί και ξαναζωγραφιστεί από αμέτρητους φωτογράφους. Κάθε εικόνα είναι μια πινελιά που προσθέτει στην αφήγηση της πόλης. Είναι απόδειξη της διαρκούς γοητείας της αρχιτεκτονικής της Ρώμης το γεγονός ότι συνεχίζει να εμπνέει και να προκαλεί τους φωτογράφους να αποτυπώσουν την ουσία της μέσα από τους μοναδικούς φακούς τους.

4. Αρχιτεκτονική εξέλιξη της Ρώμης

Η αρχιτεκτονική εξέλιξη της Ρώμης αποτελεί απόδειξη της ανθεκτικότητας, της προσαρμοστικότητας και της ικανότητάς της να απορροφά εξωτερικές επιρροές, διατηρώντας παράλληλα τον ξεχωριστό της χαρακτήρα. Αυτό το κεφάλαιο εμβαθύνει στις διαφορετικές εποχές που διαμόρφωσαν το αρχιτεκτονικό τοπίο της Ρώμης, από τις ετρουσκικές της καταβολές έως το μεγαλείο της αυτοκρατορικής εποχής και όχι μόνο. Οι απαρχές της ρωμαϊκής αρχιτεκτονικής μπορούν να ανιχνευθούν στους Ετρούσκους, οι οποίοι κατοικούσαν στην ιταλική χερσόνησο πολύ πριν από την άνοδο της Ρώμης σε πόλη με εξέχουσα θέση. Οι Ετρούσκοι έφεραν μαζί τους αρχιτεκτονικά στοιχεία που έθεσαν τις βάσεις για τη μελλοντική αρχιτεκτονική ταυτότητα της Ρώμης. Εισήγαγαν θεμελιώδεις αρχιτεκτονικές έννοιες, συμπεριλαμβανομένης της αψίδας, η οποία θα γινόταν σήμα κατατεθέν της ρωμαϊκής μηχανικής. Ο αντίκτυπος των ετρουσκικών τόξων επεκτάθηκε πέρα από τις απλές κατασκευαστικές τεχνικές- επηρέασε την αισθητική γλώσσα της αρχιτεκτονικής της Ρώμης.⁴

Επιπρόσθετα, η Ρώμη εξελίχθηκε μέσα από τις περιόδους της Αναγέννησης και του Μπαρόκ, που άφησαν ανεξίτηλο το σημάδι τους στο δομημένο περιβάλλον της πόλης. Η Αναγέννηση έφερε μια αναβίωση των κλασικών στοιχείων, με αρχιτέκτονες όπως ο Μιχαήλ Άγγελος να αποδίδουν φόρο τιμής στο παρελθόν της Ρώμης, προσθέτοντας παράλληλα τις δικές του καλλιτεχνικές ερμηνείες. Ο επανασχεδιασμένος θόλος της Βασιλικής του Αγίου Πέτρου από τον Μιχαήλ Άγγελο αποτελεί απόδειξη αυτής της συγγώνευσης σεβασμού και καινοτομίας. Η εποχή του Μπαρόκ εισήγαγε το συναίσθημα και τις περίτεχνες λεπτομέρειες. Η πλατεία του Μπερνίνι μπροστά από τον Άγιο Πέτρο και η δυναμική χρήση του χώρου από τον Μπορομίνι στο San Carlo alle Quattro Fontane αποτελούν παραδείγματα της αρχιτεκτονικής ζωντανίας αυτής της περιόδου. Από τα ετρουσκικά θεμέλια μέχρι το μεγαλείο της αυτοκρατορικής εποχής, τη μεταμορφωτική δύναμη του χριστιανισμού και την καλλιτεχνική αναζωπύρωση της Αναγέννησης και του Μπαρόκ, η αρχιτεκτονική εξέλιξη της Ρώμης αποτελεί απόδειξη της αδιάλειπτης κληρονομιάς της.⁵

⁴ James C. Anderson Jr., *Roman Architecture and Society* (Baltimore: Johns Hopkins University Press, 2002).

⁵ William J. MacDonald, *The Architecture of the Roman Empire, vol. I: An Introductory Study* (New Haven: Yale University Press, 1982).

5. Η Ρωμαϊκή αρχιτεκτονική στον σύγχρονο σχεδιασμό και τη ζωή.

Η ρωμαϊκή αρχιτεκτονική αφήνει ανεξίτηλο το σημάδι της στο σύγχρονο σχεδιασμό και τη ζωή με την σπουδαιότητα της και την καινοτομία που ξεπερνά τα όρια του χρόνου και τόπου. Απ' τις ασίδες της αρχαίας Ρώμης στους ουρανοξύστες του σύγχρονου αστικού τοπίου, η κληρονομιά των αρχών της ρωμαϊκής αρχιτεκτονικής και της αισθητικής του σχεδιασμού συνεχίζει να επηρεάζει τον τρόπο με τον οποίο χτίζουμε και ζούμε μέσα στο αστικό περιβάλλον της εποχής μας.

Ίσως η σημαντικότερη επιρροή της ρωμαϊκής αρχιτεκτονικής είναι η συνεχής χρήση κλασικών αρχιτεκτονικών στοιχείων και τεχνικών. Κίονες και πυλώνες εμπνευσμένοι από ρωμαϊκά σχέδια κοσμούν το εσωτερικό αλλά και εξωτερικό μέρος τραπεζών, κυβερνητικών κτιρίων, μουσείων, τιμώντας τη διαρκή γοητεία της κλασικής αισθητικής. Επιπλέον, οι κομψές καμάρες που στόλιζαν τους ναούς έχουν βρει κι αυτές τη θέση τους σε σύγχρονες κατασκευές, προσδίδοντας μια ιδιαίτερη αισθητική στα σύγχρονα κτίρια. Απ' την άλλη, πέρα της αισθητικής, ο πολεοδομικός σχεδιασμός και οι υποδομές είναι εμπνευσμένες με την βάση των ρωμαϊκών χρόνων. Το σύστημα πλέγματος των δρόμων, πλατειών, θυμίζει τις αρχαίες ρωμαϊκές πόλεις, όπου τα οδικά συστήματα ευνοούν την εύκολη και προσβάσιμη μετακίνηση στους δημόσιους χώρους, υπογραμμίζοντας τη βαθιά επιρροή της ρωμαϊκής εφευρετικότητας στις σύγχρονες υποδομές⁶.

Οι αρχαία Ρωμαίοι οικοδόμοι χρησιμοποιούσαν κυρίως την πέτρα και το τσιμέντο, υλικά και μέθοδοι που χρησιμοποιούνται και στην σύγχρονη αρχιτεκτονική. Με τα υλικά αυτά έχει εξασφαλιστεί η ανθεκτικότητα και η βιωσιμότητα τους ανά τους αιώνες ,που ενώ έχουν αντιμετωπίσει διαρκείς προκλήσεις ,οι σύγχρονες μηχανικές τεχνικές μπορούν να βασίζονται σε αυτές.

Τα ρωμαϊκά αρχιτεκτονικά μοτίβα και στυλ διατηρούνται ως ισχυρά σύμβολα εξουσίας, κληρονομιάς και συνέχειας. Κυβερνητικά κτίρια, πολιτισμικά ιδρύματα, κυβερνητικοί χώροι, χώροι της ακαδημαϊκής κοινότητας είναι εμπλουτισμένα με τη κληρονομιά της Ρώμης υπενθυμίζοντας μας ότι δεν περιορίζεται μόνο στα βιβλία της ιστορίας, αλλά συνεχίζει να έχει μια διαρκή παρουσία στο σύγχρονο κόσμο μας.

⁶ Lynne Lancaster, *Innovative vaulting in the architecture of the Roman Empire: 1st to 4th centuries CE* (Cambridge: Cambridge University Press, 2015).

6. Η Φωτογραφία ως τεκμηρίωση και ερμηνεία

Η αρχιτεκτονική φωτογραφία αποτελεί έναν απ' τους πιο ισχυρούς τρόπους ώστε να αναγνωρίσει κανείς όλες τις πλευρές διαφόρων ιστορικών κατασκευών. Με το φωτογραφικό φακό μπορούμε να παρατηρήσουμε και να ανακαλύψουμε λεπτομέρειες που αλλιώς δεν είναι εύκολα διακριτές με τα μάτια μας ως θεατές. Οι αρχιτεκτονικοί χώροι αναδεικνύονται με τη βοήθεια του φωτός και της σκιάς σε διάφορες πτυχές τους. Εμείς επιδιώκουμε με την ανάλυση μας να γνωρίσουμε την τέχνη της αρχιτεκτονικής φωτογραφίας στη Ρώμη, να αποτυπώσουμε την σαγηνευτική της ομορφιά, τις λεπτομέρειες της, τις χωρικές συνθέσεις και την υποβλητική ατμόσφαιρα της αρχαίας αυτής πόλης.

Στο σημείο αυτό, θα γίνει λόγος για τις τεχνικές και τις δημιουργικές στρατηγικές που χρησιμοποιούν οι φωτογράφοι για να παράγουν υλικό που αποτυπώνει τις αρχιτεκτονικές πτυχές. Πιο συγκεκριμένα:

1. Αποτύπωση αρχιτεκτονικών λεπτομερειών

Οι αρχιτεκτονικές λεπτομέρειες μας αποκαλύπτουν την αισθητική και τις επιδιώξεις της εποχής. Μια πολύ γνωστή τεχνική που χρησιμοποιούν πολλοί φωτογράφοι είναι η μακρογραφία. Η μακρογραφία συνηθίζεται για φωτογράφιση εντόμων, μικρών ζώων και φυτών που απαιτούν macro φακό για να τα δούμε από κοντά και τις λεπτομέρειες τους. Για την αρχιτεκτονική φωτογραφία, η χρήση της μακροφωτογραφίας και η επιλεκτική εστίαση διάφορων λεπτομερειών μας βοηθούν να δούμε διάφορα στοιχεία μεμονωμένα και να περιεργαστούμε την περίτεχνη ομορφιά που θα περνούσε απαρατήρητη. Οι μικρές, περίπλοκες λεπτομέρειες χάνονται σε μια μακρινή λήψη. Επιπρόσθετα, διαφορετικές γωνίες λήψης κάνουν πιο δυναμική τη φωτογραφία, και δίνουν στον θεατή μια διαφορετική προοπτική και φόρμα του κτιρίου. Χρησιμοποιώντας το φως και τη σκιά σε περίτεχνες προσόψεις ή σε αμυδρές ανομοιομορφίες, οι φωτογράφοι δημιουργούν εικόνες πολιτιστικής κληρονομιάς και αφηγούνται την ιστορία της εποχής.

2. Τέχνη των χωρικών συνθέσεων

Στην αρχιτεκτονική φωτογραφία οι χωρικές συνθέσεις μας βοηθούν να αντιληφθούμε πως είναι διαμορφωμένο το δομημένο περιβάλλον. Η κάθε φωτογραφία πλαισιώνεται με προσεκτικό τρόπο, αρκετά συχνά με τη βοήθεια κολώνων ή φυσικών σημείων που κεντρίζουν την προσοχή του θεατή σε συγκεκριμένα σημεία ενδιαφέροντος. Επιπλέον, οι ηγετικές γραμμές είναι ένας απ' τους πιο αποτελεσματικούς τρόπους που εκμεταλλεύονται συχνά οι φωτογράφοι για να επιτευχθεί η σύνθεση μιας εικόνας. Μια τέτοια τεχνική σύνθεση κάνει την φωτογραφία περισσότερο ενδιαφέρουσα καθώς στρέφουν τα μάτια του θεατή μέσα στην εικόνα κι η κίνηση που δημιουργούν οι ηγετικές γραμμές προσδίδει μια δυναμική αίσθηση στη φωτογραφία. Ακόμα, η ίδια αρχιτεκτονική γεωμετρία δημιουργεί συχνά μια αίσθηση ρυθμού κι αρμονίας. Το παιχνίδι με το κάδρο και την αίσθηση του χώρου έχει την δυνατότητα να γίνει πολύ δημιουργικό καθώς με μια διαφορετική ή παράδοξη γωνία λήψης μπορεί να ξεσκεπαστεί μια φόρμα ή λεπτομέρεια που θα βοηθήσει στην εκτίμηση της μορφής του προς φωτογράφιση αντικειμένου.

3.Δημιουργία ατμόσφαιρας μέσω του φωτός

Ο φωτισμός δημιουργεί ατμόσφαιρα στους αρχιτεκτονικούς χώρους. Ο καλός φωτισμός αποτελεί προτεραιότητα στην σωστή ανάδειξη ενός χώρου μιας συγκεκριμένης δομής . Το φυσικό φως συγκεκριμένα, ανάλογα την ώρα της φωτογράφισης δημιουργεί και διαφορετικά συναισθήματα. Αν είναι απαλό, δημιουργεί συναισθήματα ηρεμίας και οικειότητας, ενώ όταν είναι έντονο και δραματικό κυμαίνεται περισσότερο στο δέος και θαυμασμό. Δραματικός φωτισμός για παράδειγμα είναι η ώρα του ηλιοβασιλέματος , που έχουμε μεγάλες σκιές και φωτεινά χρώματα, όπου δημιουργείται μια ρομαντική ατμοσφαιρική εικόνα, σε μια συγκεκριμένη χρονική στιγμή. Η αξιοποίηση λήψεων σε διαφορετικές ώρες της ημέρας, δημιουργεί μια πληρέστερη εκδοχή της σχέσης του κτιρίου με το περιβάλλον του. Συνεπώς, αξιοποιώντας την δύναμη που παρέχει το φως, οι φωτογράφοι μεταμορφώνουν στατικά κτίρια σε χώρους που αποπνέουν συναίσθημα, ζωντάνια και αφήγηση της ιστορίας τους.

Συνοψίζοντας στην τεχνική της αρχιτεκτονικής φωτογραφίας, η αρχιτεκτονική φωτογραφία δεν αφορά αποκλειστικά την καταγραφή της ιστορίας, αλλά εμπλουτίζει με ζωή , συναίσθημα και πλούτο τις ιστορικές κατασκευές. Η επιμελημένη επιλογή φωτογραφικών τεχνικών και ο καλός συνδυασμός τους, εμπλουτίζουν την ομορφιά των αρχιτεκτονικών χώρων. Οι αρχές αυτές μέσω του φωτογραφικού φακού δημιουργούν την ένωση της τέχνης και της αρχιτεκτονικής. Έτσι λοιπόν, εμβαθύνουμε ειδικότερα στην αρχιτεκτονική φωτογραφία της Ρώμης, όπου θα παρακολουθήσουμε τις τεχνικές που προαναφέρθηκαν στην πράξη, δίνοντας ζωή στις κατασκευές που κοσμούν δια μήκος όλη την πόλη.

Φωτογράφοι μέσω προσεκτικά καδραρισμένων πλάνων έχουν στρέψει το βλέμμα μας αλλά και την προσοχή μας σε αρχαίες ρωμαϊκές κατασκευές. Με την επιλογή ενός μικρού βάθους πεδίου, μπορούμε να απορροφήσουμε περισσότερες λεπτομέρειες της αρχιτεκτονικής σκηνής. Οι αποθανατισμένες αυτές λεπτομέρειες ανακαλούν τα πλούσια θεμέλια της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς της Ρώμης.

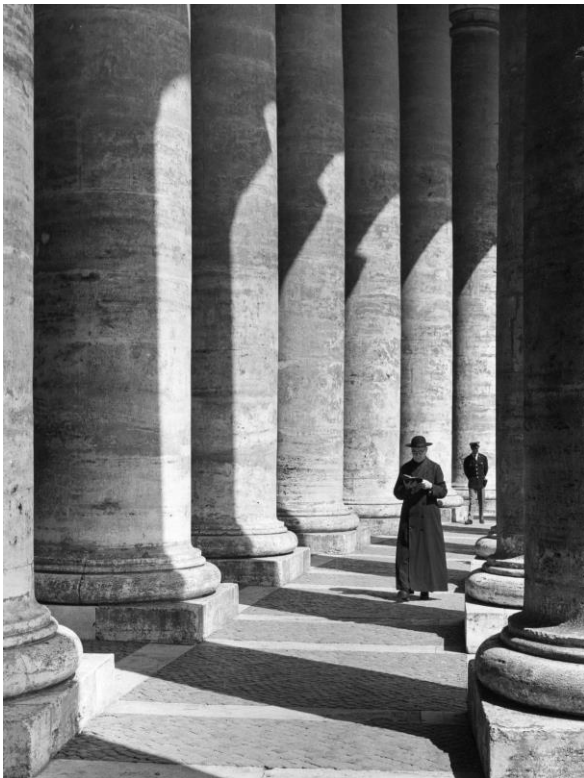

Εικόνα 4, Θέα της Ρώμης από το Κάστρο των Αγγέλων, 1853, James Anderson

Στη συνέχεια, φωτογράφοι χρησιμοποιώντας με δεξιοτεχνία τις κατευθυντήριες γραμμές, μας καλούν να περιπλανηθούμε σε διάφορα αρχιτεκτονικά μέρη. Οι περίπλοκες αλλά ισορροπημένες συνθέσεις κινούν την περιέργεια μας, και δίνουν μια ένταση που κεντρίζει το ενδιαφέρον μας και προσπαθούμε ως θεατές να φανταστούμε τα οράματα των καλλιτεχνών και τον τρόπο που εν τέλει δημιουργήθηκαν και διατηρήθηκαν τα ιστορικά αυτά μνημεία

Εικόνα 5 , Palazzo della Civiltà Italiana ,Giovanni Guerrini

Εικόνα 6, The colonnade, St Peter's Square, Edwin Smith, 1960, Rome

Η φωτογραφική αφήγηση ολοκληρώνεται με την ατμόσφαιρα που δημιουργείται μέσω του φωτός. Το απαλό φως που περιβάλλει και ρέει γύρω απ' τα ιστορικά αυτά αριστουργήματα, δημιουργεί μια αίσθηση ευφορίας και γαλήνης, ιδιαίτερα σε παράθυρα καθεδρικών ναών και κάστρων. Από την άλλη πλευρά, πιο έντονο και δραματικό φως ευνοεί τα αρχαία κτήρια, αποκαλύπτοντας τα περιγράμματα τους και την διάρκεια τους στο χρόνο. Ένας σχολαστικός φωτογράφος με τη βοήθεια του φωτός και τον σωστό χειρισμό του θα ζωντανεύσει μια αρχιτεκτονική σύνθεση και θα προκαλέσει τα αντίστοιχα συναισθήματα.

Εικόνα 7, The Vatican Gardens, Rome, 1962, Edwin Smith

Παρατηρώντας τις παραπάνω φωτογραφίες, αντιλαμβανόμαστε πώς κάθε φωτογραφικός παράγοντας εξυμνεί με το δικό του τρόπο την κάθε φωτογραφία και ιστορικό μέρος. Κάθε μοναδική λήψη μας επιτρέπει να κατανοήσουμε την αρχιτεκτονική της Ρώμης από διαφορετικές οπτικές γωνίες και να εξερευνήσουμε την ομορφιά της.

7. Φωτογραφίζοντας την Ρώμη : Το δικό μας φωτογραφικό έργο

Στα προηγούμενα κεφάλαια, εμβαθύνουμε στον πολύπλευρο κόσμο της αρχιτεκτονικής φωτογραφίας, διερευνήσαμε την ιστορική διαπλοκή μεταξύ φωτογραφίας και αρχιτεκτονικής και εξετάσαμε την αρχιτεκτονική κληρονομιά της Ρώμης μέσα από τον φακό της ιστορίας και της πολιτιστικής ταυτότητας. Τώρα, στρέφουμε την προσοχή μας σε μια ζωτική πτυχή αυτής της διατριβής - το δικό μας φωτογραφικό ταξίδι μέσα στα μνημεία και τις κατασκευές που καθορίζουν τη Ρώμη. Παρουσιάζουμε μια επιμελημένη επιλογή από τη φωτογραφική μας δουλειά που αποτυπώνει τα αρχιτεκτονικά θαύματα της Ρώμης. Κάθε φωτογραφία γίνεται μια φωνή, συμβάλλοντας στην αφήγηση της αρχιτεκτονικής ταυτότητας της πόλης. Θα αναλυθεί η σύνθεση, ο φωτισμός και οι τεχνικές πτυχές που χρησιμοποιήθηκαν για να μεταδώσουν την ουσία κάθε μνημείου.

1. Το Κολοσσαίο

Το φωτογραφικό μας έργο ξεκινάει με την επίσκεψη μας στο Κολοσσαίο. Το Κολοσσαίο, γνωστό κι ως αμφιθέατρο Φλάβιο⁷, είναι ένα απ' τα πιο εμβληματικά και σημαντικά ιστορικά ορόσημα της Ρώμης. Οι γιγαντιαίες διαστάσεις δικαιολογούν το όνομα που του δόθηκε κι έμεινε στην ιστορία έκτοτε, απ' τις αρχές του Μεσαίωνα και μετά. Χτίστηκε τον πρώτο αιώνα μ.Χ., κι είναι ένα αρχαίο ρωμαϊκό θέατρο που μπορεί να χωρέσει πάνω από 80.000 θεατές. Κατά κύριο λόγο χρησιμοποιήθηκε για μονομαχίες αλλά και για λοιπά δημόσια θεάματα. Το Κολοσσαίο είναι ένα αξιοθαύμαστο δείγμα της ρωμαϊκής τεχνικής και αρχιτεκτονικής. Για να χτιστεί χρειάστηκαν περισσότερα από 100.000 κυβικά μέτρα ασβεστόλιθου, και οι μεταλλικοί σύνδεσμοι που συγκρατούσαν τους ογκόλιθους υπολογίζονται να ζύγισαν παραπάνω από 300 τόνους. Χαρακτηριστικά του σπουδαίου αυτού έργου είναι μια τεράστια ελλειπτική δομή με κλιμακωτά καθίσματα, ένα σύνθετο σύστημα διαδρόμων και αιθουσών κάτω απ' το δάπεδο της αρένας και ένα περίπλοκο δίκτυο ανελκυστήρων και καταπακτών που λειτουργούσαν αναλόγως την κάθε ειδική περίπτωση.

Το κλασικό ρωμαϊκό αρχιτεκτονικό στυλ αναδεικνύεται στην εξωτερική του όψη, καθώς διαθέτει μια χαρακτηριστική σειρά τόξων και κιόνων. Η χρήση ασβεστόλιθου και πέτρας αναδεικνύει μια εντυπωσιακή δομή, ανθεκτική στο χρόνο που δημιουργεί δέος σε όποιον την βλέπει. Η Ρώμη ανάμεσα σε τόσες μορφές ψυχαγωγίας που της προσφέρονταν, προτιμούσε τις μονομαχίες, οι οποίες κολάκευαν τους αυτοκράτορες της εποχής. Ένα κομμάτι της ιστορίας όπου η ανθρώπινη θυσία ήταν μια γιορτή για την οποία πανηγύριζε όλη η πόλη. Αυτό το θαύμα του ρωμαϊκού κόσμου που ήταν το Κολοσσαίο, φιλοξενούσε εκτός από μονομαχίες, κυνήγια ζώων, εικονικές ναυμαχίες, και θεατρικές αναπαραστάσεις διάσημων μαχών. Εκτός από τόπος

⁷αρχαίο θέατρο της αρχαίας Ρώμης, ξεκίνησε απ' τον αυτοκράτορα Φλάβιο Βεσπασιανό, στις αρχές του 70 μ.Χ. Απ' τον Μεσαίωνα και μετά, έγινε γνωστό ως Κολοσσαίο.

ψυχαγωγίας, ήταν και τόπος πολιτικής σημασίας. Με την πάροδο των αιώνων, έχει έρθει αντιμέτωπο όπως είναι αναμενόμενο με φυσικές καταστροφές, λεηλασίες αλλά και με την εγκατάλειψη και αμέλεια. Παρόλα αυτά, έχουν πραγματοποιηθεί και συνεχίζουν να γίνονται αξιόλογες προσπάθειες συντήρησης και αποκατάστασης που βοηθούν στην διατήρηση της δομικής του ακεραιότητας.

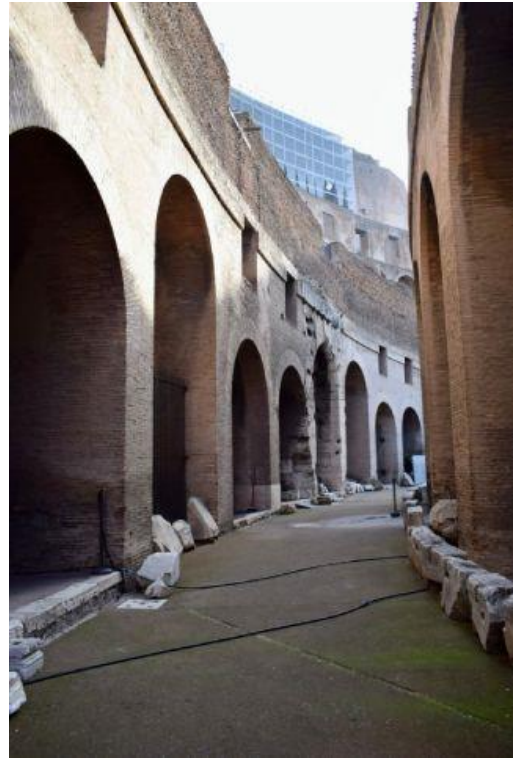
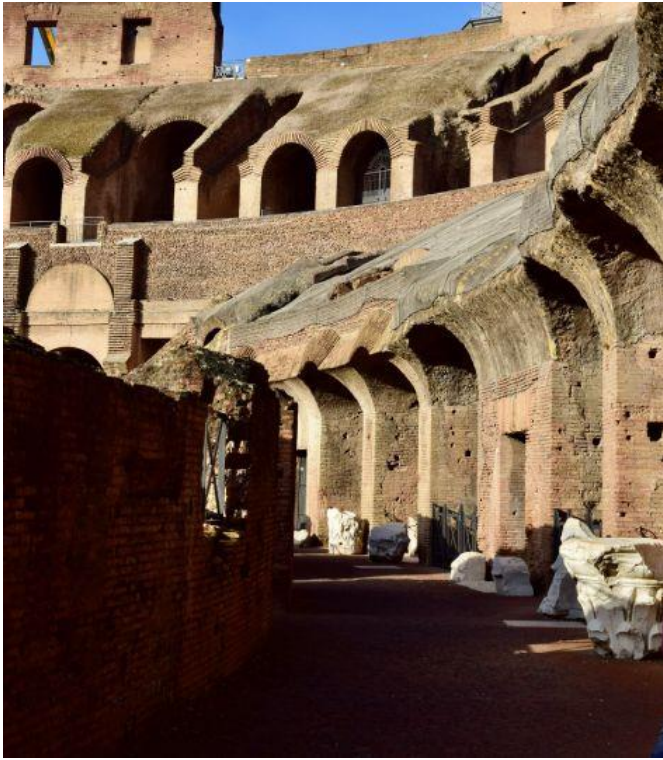
Στις σελίδες που ακολουθούν , ξεκινάμε το οπτικό μας ταξίδι όπου θα αποκαλύψουμε το μεγαλείο του Κολοσσαίου κι οι φωτογραφίες μας έχουν ως στόχο να αποτυπώσουν όχι μόνο τη φυσική του υπόσταση αλλά και τον ιστορικό αντίκτυπο μαζί με το συναισθηματικό φορτίο που αντηχεί μέσα στους ογκώδεις πέτρινους τοίχους του.

Βατικανό και τα μουσεία του

Το Βατικανό, επισήμως γνωστό ως Κράτος της Πόλης του Βατικανού, είναι μια ανεξάρτητη πόλη-κράτος που βρίσκεται μέσα στη Ρώμη. Είναι το μικρότερο ανεξάρτητο κράτος στο κόσμο, με πληθυσμό περίπου 800 κατοίκους και έκταση σχεδόν 110 στρέμματα. Οι περισσότεροι κάτοικοι είναι κληρικοί ή μέλη της Ελβετικής φρουράς⁸.

Το Βατικανό θεωρείται το πνευματικό κέντρο της Ρωμαιοκαθολικής Εκκλησίας, με την έδρα του Πάπα να βρίσκεται εκεί, και να στεγάζει ένα πλήθος απ' τα πιο σημαντικά θρησκευτικά μνημεία του Χριστιανισμού, όπως η Βασιλική του Αγίου Πέτρου, την Καπέλα Σιξτίνα κι άλλα. Η πόλη-κράτος έχει δική της κυβέρνηση, νομικό σύστημα, δικές της τράπεζες και ταχυδρομική υπηρεσία. Κόβει δικό της νόμισμα, τη λίρα του Βατικανού, και εκδίδει τα δικά της γραμματόσημα, όπου πωλούνται στα μουσεία του Βατικανού. Τα εισοδήματα των εργαζομένων του Βατικανού είναι αρκετά καλύτερα συγκριτικά με εκείνων που εργάζονται στην πόλη της Ρώμης. Σύμφωνα με τα παραπάνω, το Βατικανό θεωρείται μια κυρίαρχη οντότητα μέσα στα πλαίσια της χώρας της Ιταλίας.

Τα Μουσεία του Βατικανού στεγάζονται εντός των τειχών της χώρας και θεωρούνται απ' τα κορυφαία μουσεία του κόσμου. Αποτελούν κέντρο τέχνης και πολιτισμού εδώ και αιώνες. Έχουν τεράστια ιστορική σημασία καθώς Πάπες, συλλέκτες, καλλιτέχνες έχουν προσφέρει στην τεράστια και γεμάτη ποικιλία συλλογή των μουσείων αυτών, μια απaráμιλλη συλλογή τέχνης συμπυκνόμενη μέσα σε μερικά μουσεία που εκπροσωπούν την ανθρώπινη δημιουργικότητα και ιστορία.

Τα Μουσεία του Βατικανού είναι πόλος έλξης επισκεπτών, καθώς εκατομμύρια τουρίστες από όλο το κόσμο τα επισκέπτονται ετησίως. Οι επισκέπτες γοητεύονται όχι μόνο από την τέχνη αλλά και από την ιστορική και θρησκευτική σημασία του Βατικανού. Το έτος 2017 τα επισκέφτηκαν περισσότερα από 6 εκατομμύρια άτομα, καθιστώντας τα ένα εκ των 5 κορυφαίων μουσείων του κόσμου σε επισκεψιμότητα. Συνεχείς προσπάθειες συντήρησης και αποκατάστασης πραγματοποιούνται για να διασφαλιστεί η διατήρηση των ανεκτίμητων έργων τέχνης και θρησκευτικών θησαυρών των Μουσείων του Βατικανού.

⁸ τα μέλη της Ελβετικής φρουράς είναι πολίτες της Ελβετίας, αλλά δεν ανήκουν στον ελβετικό στρατό. Είναι μια ξεχωριστή ομάδα που απαντά στον Πάπα και τον προστατεύει με κάθε κόστος.

To Braccio Nuovo⁹

⁹ Το Braccio Nuovo, ή Νέα Πτέρυγα, είναι ένα εξέχον τμήμα των μουσείων του Βατικανού με μια εξαιρετική συλλογή κλασικών γλυπτών και αρχαίας ρωμαϊκής τέχνης.

Βασιλική του Αγίου Πέτρου:

Η Βασιλική του Αγίου Πέτρου, γνωστή και ως *San Pietro in Vaticano* στα ιταλικά, είναι ένα από τα πιο γνωστά και σημαντικά θρησκευτικά και αρχιτεκτονικά μνημεία στον κόσμο. Η Βασιλική του Αγίου Πέτρου είναι χτισμένη μέσα στα όρια της πόλης του Βατικανού, κι έχει θεωρηθεί ένας απ' τους ιερότερους χώρους του χριστιανισμού. Ο Άγιος Πέτρος αναγνωρίζεται ως ο πρώτος Πάπας της καθολικής εκκλησίας και το πνευματικό αυτό κέντρο είναι χτισμένο πάνω στο τόπο ταφής του, καθιστώντας το την συμβολική καρδιά της Ρωμαιοκαθολικής Εκκλησίας.

Η βασιλική έχει τεράστιες διαστάσεις, με μήκος περίπου 220 μέτρα και θόλο που φτάνει σε ύψος σχεδόν 140 μέτρα και μπορεί να χωρέσει 60.000 πιστούς. Βασικός αρχιτέκτονας ήταν ο Donato Bramante¹⁰ μέχρι το 1514 όπου τον διαδέχτηκε ένας μεγάλος αριθμός αρχιτεκτόνων (Carlo Maderno, Gian Lorenzo Bernini, Donato Bramante, Michelangelo). Ο τελευταίος σχεδίασε τον τρούλο της, ο οποίος βρίσκεται πάνω ακριβώς στο σημείο που μαρτύρησε ο Απόστολος Πέτρος και αποτελεί εμβληματικό χαρακτηριστικό του ορίζοντα της πόλης. Το εσωτερικό της περιλαμβάνει πλήθος έργων τέχνης κι ο σχεδιασμός του κύριου ναού, των παρεκκλησίων, των γλυπτών, αποτελούν απόδειξη του μεγαλείου της τέχνης της Αναγέννησης και του Μπαρόκ.

Στην επιβλητική πρόσοψη της βασιλικής βρίσκεται η πλατεία του Αγίου Πέτρου, μια μεγάλη ελλειπτική πλατεία που σχεδιάστηκε από τον Gian Lorenzo Bernini η οποία ολοκληρώθηκε το 1667. Οι ελλειπτικές κιονοστοιχίες καλωσορίζουν τους προσκυνητές από όλες τις κατευθύνσεις. Εκτός όμως απ' την θρησκευτική της σημασία, αποτελεί ένα σημαντικό τουριστικό αξιοθέατο όπου κόσμος έρχεται για να θαυμάσει την αρχιτεκτονική, την τέχνη και την ιστορική της σημασία. Όπως και άλλοι καλλιτεχνικοί θησαυροί της Ρώμης, είναι μια αρχιτεκτονική δομή όπου πραγματοποιούνται συνεχείς προσπάθειες συντήρησης της.

Αφού γνωρίσαμε λίγα στοιχεία της Βασιλικής του Αγίου Πέτρου, τώρα θα ακολουθήσουν λίγες εικόνες του μνημειώδους αυτού οικοδομήματος.

¹⁰Donato Bramante (1444-Απρίλιος 1514) ήταν Ιταλός αρχιτέκτονας και ζωγράφος. Εισηγήγε την αναγεννησιακή αρχιτεκτονική στο Μιλάνο και το σχέδιο του αποτέλεσε την βάση για το σχέδιο που εκτέλεσε ο Μιχαήλ Άγγελος. Ο Πάπας Ιούλιος Β' τον διόρισε να χτίσει την Βασιλική του Αγίου Πέτρου.

Πάνθεον:

Ο εμβληματικός θόλος του Πάνθεον αποτέλεσε μοναδική πρόκληση και ευκαιρία καθώς αποτελεί μία από τις πιο καλά διατηρημένες κατασκευές της αρχαιότητας. Το Πάνθεον, εξακολουθεί να γοητεύει τους επισκέπτες και τους μελετητές μέχρι και σήμερα, ενώ οι απαρχές τους ανάγονται στις αρχές του 2ου αιώνα μ.Χ., όταν ο αυτοκράτορας Αδριανός ανέλαβε την κατασκευή του. Πρόσφατα αρχαιολογικά ευρήματα υποδηλώνουν ότι το Πάνθεον μπορεί να χτίστηκε πάνω σε έναν προγενέστερο ναό αφιερωμένο σε όλους τους θεούς (Pantheon μεταφράζεται ως "ναός όλων των θεών"). Αυτή η αλλαγή στη θρησκευτική αφιέρωση σηματοδοτεί μια ευρύτερη στροφή από τον παγανιστικό πολυθεϊσμό σε ένα πιο εκλεκτικό, περιεκτικό πνευματικό ήθος.¹¹ Η αρχιτεκτονική λαμπρότητα του Πάνθεον εξακολουθεί να εκπλήσσει τους ειδικούς και τους επισκέπτες. Ο εμβληματικός θόλος του, παραμένει ο μεγαλύτερος από ακατέργαστο σκυρόδεμα στον κόσμο. Δεν χρησιμεύει μόνο ως πηγή φυσικού φωτός αλλά συμβολίζει επίσης τη σύνδεση μεταξύ του γήινου και του θείου.

Κατά τη διάρκεια της ιστορίας του, λειτούργησε και ως χριστιανική εκκλησία, γεγονός που βοήθησε στη διατήρησή του από πολλές από τις καταστροφές που υπέστησαν άλλες αρχαίες ρωμαϊκές κατασκευές¹². Λόγω του αδιάλειπτου χώρου του, μια μόνο ματιά καλύπτει ολόκληρο το εσωτερικό του. Σε αντίθεση με άλλους καθεδρικούς ναούς ή εκκλησίες, η εσωτερική του αρχιτεκτονική κατασκευή είναι απλή. Κατά μήκος του συνεχούς κυλινδρικού τοίχου υπάρχουν οκτώ μεγάλες κόγχες. Ακριβώς απέναντι από την είσοδο βρίσκεται η εξέδρα και οι υπόλοιπες έξι βρίσκονται συμμετρικά γύρω από τον τετραπλό άξονα.

Αν και ανακατασκευάστηκε τον 19ο αιώνα, η πλακόστρωση του δαπέδου είναι ακριβής αναπαράσταση του αδριανικού πρωτοτύπου. Το δάπεδο ανυψώνεται ελαφρώς προς το κέντρο, με μοτίβο ένα πλέγμα από ευμεγέθη τετράγωνα και κύκλους σε τετράγωνα από χρωματιστά μάρμαρα, και πορφυρίτη. Σήμερα, αποτελεί σύμβολο της πλούσιας ιστορικής και πολιτιστικής κληρονομιάς της Ρώμης, προσελκύοντας εκατομμύρια επισκέπτες που θαυμάζουν το μεγαλείο και την ιστορία του.

Το Πάνθεον μελετάται από αρχιτέκτονες διαχρονικά, ιδίως κατά την περίοδο της Αναγέννησης, και κτίρια με παρόμοιο στυλ μπορεί κανείς να δει σε όλη την Ευρώπη όπως είναι το Hedwigskirche στη Γερμανία, το Possagno στη Γαλλία, το Monticello του Jefferson και πολλά άλλα. Είναι σημαντικό να επισημάνουμε, ωστόσο, ότι παρόλο που πολλές αρχιτεκτονικές κατασκευές σχεδιάστηκαν αντλώντας έμπνευση από το Πάνθεον, δεν έχει υπάρξει ακόμη κάποιο που να αντέγραψε ακριβώς το Πάνθεον. Ωστόσο, η επίδρασή του θα παραμένει πάντα στο παρελθόν, το παρόν και το μέλλον της αρχιτεκτονικής ιστορίας.

¹¹Jörg Rüpke , *Pantheon: A New History of Roman Religion*, Princeton University Press, 2018

¹²Giangiacomo Martines, *The Conception and Construction of Drum and Dome*, Cambridge University Press, 2015

Ο θόλος¹³ του Πάνθεον

¹³είναι και γνωστός ως oculus(το μάτι στα λατινικά). Είναι το μοναδικό άνοιγμα στο κτίριο, καθώς δεν υπάρχουν παράθυρα.

FONTANA DI TREVİ

Η Fontana di Trevi, ένα εμβληματικό μπαρόκ σιντριβάνι στην καρδιά της Ρώμης, είναι σύμβολο της διαχρονικής γοητείας της πόλης και η ενσάρκωση της καλλιτεχνικής και πολιτιστικής κληρονομιάς της. Το σιντριβάνι αποτελεί μια αρχιτεκτονική φαντασμαγορία που σχεδιάστηκε από τον Ιταλό αρχιτέκτονα Nicola Salvi τον 18ο αιώνα. Η μεγαλοπρέπειά της αντανακλά τη γλιδή και την πληθωρικότητα της εποχής του μπαρόκ. Η κεντρική φιγούρα του σιντριβανιού είναι ο Ποσειδώνας, θεός της θάλασσας, πλαισιωμένος από δύο Τρίτωνες - ο ένας προσπαθεί να κυριαρχήσει σε έναν άγριο υπόκαμπο, ενώ ο άλλος οδηγεί ένα πιο υπάκουο πλάσμα. Τα γλυπτά αυτά συμβολίζουν την τιθάσευση των ατίθασων υδάτων. Όλα τα αγάλματα δεν είναι απλώς διακοσμητικά στοιχεία, αλλά έχουν επιλεγεί προσεκτικά για να αντικατοπτρίζουν ζητήματα όπως η αφθονία, η υγεία και η ευημερία¹⁴. Η ομορφιά και ο συμβολισμός των γλυπτών εξακολουθούν να προσελκύουν επισκέπτες από όλο τον κόσμο στο σιντριβάνι μέχρι σήμερα.

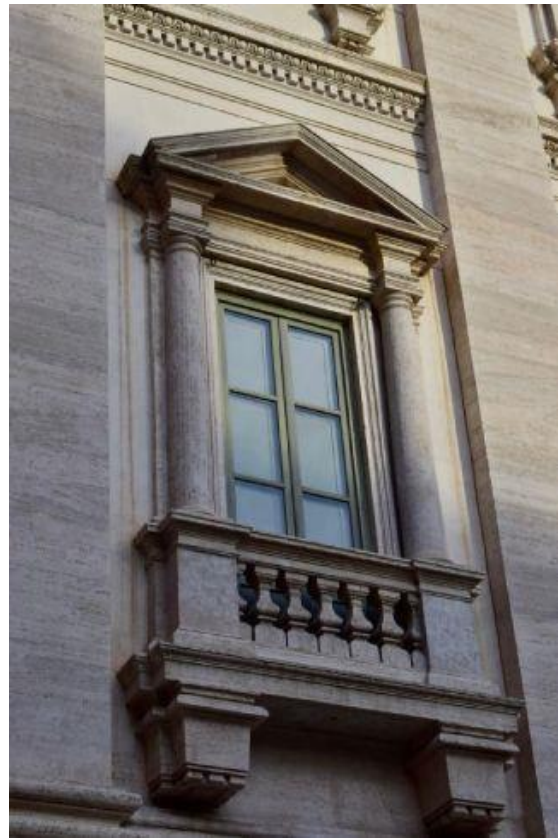
Το φόντο του σιντριβανιού διαθέτει μια υπέροχη θριαμβική ασίδα που κοσμείται με ανάγλυφα που απεικονίζουν σκηνές μυθολογικής και αλληγορικής σημασίας. Η όλη σύνθεση αποπνέει δυναμισμό και θεατρικότητα, προσκαλώντας τους επισκέπτες να βυθιστούν σε ένα οπτικό θέαμα.

Η Fontana di Trevi έχει μια πλούσια ιστορία. Η θέση της δεν είναι τυχαία: σηματοδοτεί το τελικό σημείο ενός αρχαίου ρωμαϊκού υδραγωγείου, του Aqua Virgo, το οποίο παρείχε νερό στη Ρώμη για αιώνες. Αυτή η διασταύρωση τέχνης και ιστορίας υπογραμμίζει τη σημασία του νερού στην ανάπτυξη και την καθημερινή ζωή της Ρώμης. Εκτός από τις ιστορικές του ρίζες, το σιντριβάνι έχει παίξει ρόλο στον κινηματογράφο και τη λαϊκή κουλτούρα. Απέκτησε παγκόσμια φήμη μέσα από ταινίες όπως η ταινία "La Dolce Vita", όπου η αξέχαστη βουτιά της Anita Ekberg στα νερά της εδραίωσε τη θέση της στη συλλογική φαντασία.

Μια από τις διαχρονικές παραδόσεις της Fontana di Trevi είναι η πράξη της ρίψης ενός νομίσματος στα νερά της. Ο θρύλος λέει ότι αν πετάξετε ένα νόμισμα πάνω από τον αριστερό σας ώμο με το δεξί σας χέρι στο σιντριβάνι, εξασφαλίζετε την επιστροφή σας στη Ρώμη. Ρίχνοντας δύο νομίσματα εξασφαλίζετε ένα ταξίδι επιστροφής και ένα νέο ειδύλλιο, ενώ ρίχνοντας τρία νομίσματα σημαίνει επιστροφή, νέο ειδύλλιο και γάμος. Αυτές οι παραδόσεις έχουν καταστήσει το σιντριβάνι πηγή ελπίδας και έμπνευσης για αμέτρητους επισκέπτες.

¹⁴Elyssa Bernard, Trevi Fountain History - a fascinating tale of one of the world's most famous fountains, September 19, 2021

ΚΑΣΤΡΟ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΑΓΓΕΛΟΥ

Το Κάστρο του Άγιου Αγγέλου (Castel Sant'Angelo), γνωστό και ως Μουσολείο του Αδριανού, είναι ένα εμβληματικό οικοδόμημα, που βρίσκεται στις όχθες του ποταμού Τίβερη και εξελίχθηκε από μεγαλοπρεπή τάφος σε φυλακή και σήμερα λειτουργεί ως μουσείο.

Η ιστορία του Castel Sant'Angelo αρχίζει τον 2ο αιώνα μ.Χ. κατά τη διάρκεια της βασιλείας του αυτοκράτορα Αδριανού, ενός από τους πιο διάσημους αυτοκράτορες της Ρώμης. Ο Αδριανός οραματίστηκε την κατασκευή αυτού του εντυπωσιακού έργου ως τόπο ταφής και μουσολείο για την οικογένειά του. Αυτό το μεγάλο εγχείρημα σηματοδότησε μια απόκλιση από την παραδοσιακή ρωμαϊκή αρχιτεκτονική τάφων και ανέδειξε το καινοτόμο πνεύμα της εποχής. Ο σχεδιασμός του μουσολείου διακρίνεται από το κυκλικό του σχήμα και από τον πανύψηλο του θόλο. Πρόθεση του Αδριανού ήταν να δημιουργήσει έναν μεγαλοπρεπή τάφο που θα συναγωνιζόταν το μεγαλείο του κοντινού Μουσολείου του Αυγούστου, μνημείο αφιερωμένο στον πρώτο αυτοκράτορα της Ρώμης. Ο τάφος κατασκευάστηκε χρησιμοποιώντας έναν συνδυασμό από σκυρόδεμα και τούβλα, ενώ το εξωτερικό του κάποτε κοσμούσε αστραφτερό λευκό μάρμαρο.

Εκτός από το ρόλο του ως μουσολείο, το Castel Sant'Angelo χρησίμευσε και ως φυλακή για μεγάλο μέρος της ιστορίας του. Η σύνδεσή του με την παπική εξουσία το καθιστούσαν ιδανικό μέρος για την κράτηση πολιτικών κρατουμένων. Σημαντικές προσωπικότητες, όπως ο Τζορντάνο Μπρούνο και ο Μπενβενούτο Τσελίνι, φυλακίστηκαν μέσα στα τείχη του. Ακόμα, διαδραμάτισε επίσης συμβολικό ρόλο στην εκτέλεση της δικαιοσύνης, καθώς συνήθιζαν να κρεμάνε έξω από το κάστρο τα σώματα των εγκληματιών της εποχής που είχαν τιμωρηθεί με θανατική ποινή. Η πράξη αυτή, αποδείκνυε τη δύναμη και την εξουσία του παπικού κράτους.¹⁵

Ένα από τα πιο ενδιαφέροντα στοιχεία της ιστορίας του Castel Sant'Angelo είναι το Passetto di Borgo, ένα μυστικό πέρασμα που συνδέει το κάστρο με το Βατικανό. Το πέρασμα αυτό, που χτίστηκε τον 13ο αιώνα, βοηθούσε τους πάπες να διαφεύγουν από το Βατικανό και να φτάνουν ασφαλείς στο κάστρο κατά την διάρκεια της άλωσης της Ρώμης το 1527.

Σήμερα, το Castel Sant'Angelo έχει αναλάβει έναν νέο ρόλο ως μουσείο που υποδέχεται επισκέπτες από όλο τον κόσμο καθημερινά. Οι αίθουσες του φιλοξενούν μια ποικίλη συλλογή έργων τέχνης, ιστορικών αντικειμένων και αναμνηστικών. Οι επισκέπτες μπορούν να εξερευνήσουν τους εσωτερικούς θαλάμους του μουσολείου, να ανέβουν στην πανοραμική βεράντα του για να απολαύσουν την εκπληκτική θέα της πόλης και να περπατήσουν στα βήματα αυτοκρατόρων και φυλακισμένων.

¹⁵ Jonathan Rome & Gretchen Van Horne, "Secrets of the Castel Sant'Angelo", Σεπτέμβρης 2015

ΡΩΜΑΪΚΗ ΑΓΟΡΑ

Η Ρωμαϊκή Αγορά, ή "Forum Romanum" στα λατινικά, είναι ένας αρχαιολογικός θησαυρός τοποθετημένος στην καρδιά της Ρώμης όπου χρησίμευσε ως το πολιτικό, θρησκευτικό και κοινωνικό επίκεντρο της πόλης για αιώνες. Η ιστορική του σημασία, το αρχιτεκτονικό του μεγαλείο και η πολιτιστική του αξία εξακολουθούν να γοητεύουν μελετητές, τουρίστες και λάτρεις της ιστορίας από όλο τον κόσμο.

Οι ιστορικές ρίζες της Ρωμαϊκής Αγοράς ανάγονται στις πρώτες μέρες της Ρώμης, όταν ήταν μια βαλτώδης κοιλάδα. Με την πάροδο του χρόνου, μετατράπηκε σε ένα πολυσύχναστο κέντρο δημόσιας ζωής και διακυβέρνησης. Η Αγορά υπήρξε μάρτυρας της ανόδου και της πτώσης της Ρωμαϊκής Δημοκρατίας, της εμφάνισης της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας και της εξέλιξης σημαντικών γεγονότων της ρωμαϊκής ιστορίας.

Ένα από τα σημαντικότερα ιστορικά ορόσημα της Αγοράς είναι η Curia Julia, η Οικία της Συγκλήτου, όπου συνεδρίαζε η Ρωμαϊκή Σύγκλητος για να συζητήσει και να λάβει σημαντικές αποφάσεις. Σε κοντινή απόσταση, ο ναός της Vesta, ή "Tempio di Vesta" στα ιταλικά, είναι ένα από τα πιο εμβληματικά και ανθεκτικά κτίσματα της αρχαίας Ρωμαϊκής Αγοράς. Αφιερωμένος στη θεά Βέστα, τη θεά της ιερής εστίας και του σπιτιού, ο ναός αυτός διαδραμάτισε μοναδικό και ζωτικό ρόλο στη ρωμαϊκή θρησκεία και την καθημερινή ζωή. Χρονολογείται από τον 7ο αιώνα π.Χ. και πιστεύεται ότι είναι μία από τις παλαιότερες κατασκευές στη Ρωμαϊκή Αγορά. Αντιπροσωπεύει τον θρησκευτικό πυρήνα της αρχαίας Ρώμης, όπου η αιώνια φλόγα της Vesta, της θεάς της εστίας, διατηρούνταν συνεχώς αναμμένη. Επιπρόσθετα, ο ναός του Κάστορα και του Πολυδεύκη, γνωστός και ως "Tempio dei Dioscuri" στα ιταλικά, είναι ένας διάσημος αρχαίος ρωμαϊκός ναός που τιμά τους θρυλικούς δίδυμους Κάστορα και Πολυδεύκη. Αυτά τα αδέλφια, γνωστά ως Dioscuri, θεωρούνταν προστάτες της Ρώμης και φημίζονταν για την ανδρεία τους στη μάχη. Ο ναός, που βρίσκεται στην καρδιά της Ρωμαϊκής Αγοράς, αποτελεί απόδειξη τόσο της μυθολογικής τους σημασίας όσο και της διαρκούς αρχιτεκτονικής κληρονομιάς της αρχαίας Ρώμης.

Με την παρακμή της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας, η Ρωμαϊκή Αγορά εγκαταλείφθηκε και σταδιακά θάφτηκε κάτω από στρώματα συντριμμίων. Τα μνημεία της κατέρρευσαν και η σημασία της πέρασε στην αφάνεια. Μετά από αιώνες παραμέλησης και εγκατάλειψης, η Ρωμαϊκή Αγορά άρχισε να ανακαλύπτεται ξανά κατά τη διάρκεια της Αναγέννησης. Οι αρχαιολογικές ανασκαφές και οι προσπάθειες διατήρησης του χώρου αποκάλυψαν τους κρυμμένους θησαυρούς του. Σήμερα, η Ρωμαϊκή Αγορά εξακολουθεί να αποτελεί σύμβολο της πλούσιας κληρονομιάς της Ρώμης. Επισκέπτες από όλο τον κόσμο μπορούν να περπατήσουν στα βήματα των Ρωμαίων αυτοκρατόρων, συγκλητικών και πολιτών. Αποτελεί μια ισχυρή υπενθύμιση της διαρκούς κληρονομιάς της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας και του ρόλου που διαδραμάτισε η Ρώμη στη διαμόρφωση του δυτικού κόσμου.

Temple of Castor and Pollux

Temple of Vesta

Ο ναός της Annia Faustina και της Δήμητρας

Ο ναός της Annia Faustina και της Δήμητρας είναι μια αρχαία ρωμαϊκή αψίδα που βρίσκεται στους κήπους της Villa Borghese στη Ρώμη, ένα απ' τα πιο διάσημα δημόσια πάρκα της , που είναι ανοιχτά στο κοινό. Αποτελεί μέρος των ιστορικών αξιοθέατων του πάρκου και είναι κομμάτι της πλούσιας ιστορίας της πόλης. Έτσι, προσφέρεται η ευκαιρία να εκτιμηθεί τόσο η ιστορική της σημασία όσο και η αρχιτεκτονική της ομορφιά.

Ο ναός αυτός κατασκευάστηκε απ' τον Antonio Asprucci, ο οποίος ήταν μαθητευόμενος του Nicola Salvi (δημιουργού της Fontana di Trevi). Ο Asprucci ήταν ο πρώτος Ιταλός αρχιτέκτονας που αναβίωσε το ελληνικό Δωρικό στυλ στην αρχιτεκτονική. Έχτισε την αψίδα αυτή τον 18ο αιώνα, με την βοήθεια του γιου του, Mario, ως ψεύτικα ερείπια ενός ρωμαϊκού ναού. Σύμφωνα με την αφιερωματική περιγραφή και το σχέδιο της, θα ήταν ένας νεοκλασικός ναός της Annia Faustina, συζύγου του ρωμαίου αυτοκράτορα Αντωνίνο τον Ευσεβή, και της θεάς Δήμητρας.

Είναι ένα τετράστυλο οικοδόμημα, όπου οι δύο πλευρικοί κίονες έχουν αντικατασταθεί με πυλώνες. Μπορεί να μην έχει ρίζες βαθιά στην ιστορία όπως τα άλλα αρχιτεκτονικά μέρη που επισκεφθήκαμε, αλλά είναι ένα κομμάτι της αρχιτεκτονικής της Ρώμης που ομορφαίνει το κήπο της Villa Borghese κι έχει τη δική του ξεχωριστή ιστορία.

Αψίδα του Κωνσταντίνου

Ακριβώς δίπλα στο Κολοσσαίο, βρίσκεται η αψίδα του Κωνσταντίνου κι αποτελεί εξέχον χαρακτηριστικό της αρχαίας πόλης της Ρώμης. Χτίστηκε στις αρχές του 4ου αιώνα μ.Χ. για να τιμήσει την νίκη του αυτοκράτορα Κωνσταντίνου στη μάχη της γέφυρας της Μουλβίας, ενάντια του τυράννου Μαξέντιου. Η νίκη αυτή είχε κομβικό ρόλο στην άνοδο της εξουσίας του Κωνσταντίνου.

Σε θέση ακριβώς έξω από το Κολοσσαίο και κοντά στη Ρωμαϊκή Αγορά, την καθιστούσε ιδιαίτερα ορατή στους περαστικούς. Επίσης, σε συνδυασμό με το ύψος της που ξεπερνά τα 20 μέτρα και πλάτος τα 25 μέτρα, ακόμα και σήμερα δύσκολα να μην την παρατηρήσει κανείς. Διαθέτει τρεις καμάρες, με την κεντρική καμάρα να είναι η μεγαλύτερη. Η αψίδα του Κωνσταντίνου κοσμείται με περίτεχνα ανάγλυφα γλυπτά. Πολλά είναι εμπνευσμένα από την πραγματικότητα και απ' την αναφορά τους σε προηγούμενα μνημεία, έτσι και επαναχρησιμοποιήθηκαν. Έχουν πολλές σκηνές από μάχες, συμπεριλαμβανομένου και της απεικόνισης της μάχης του αυτοκράτορα Κωνσταντίνου ενάντια του Μαξέντιου.

Η αψίδα αυτή δεν γιορτάζει μόνο τη νίκη του αυτοκράτορα, αλλά έχει επιπρόσθετη ιστορική σημασία λόγω ενός σημείου καμπής στην ιστορία, όπου ο Κωνσταντίνος με το διάταγμα του Μιλάνου το 313 μ.Χ., παρείχε θρησκευτική ανοχή στους χριστιανούς. Αυτό ήταν ένα βήμα κείρας σημασίας, καθώς συντέλεσε στην τελική καθιέρωση του χριστιανισμού ως επίσημης θρησκείας της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας.

Σημαντικό ρόλο στην άριστη διατήρηση της αψίδας παίζει η σύνδεση του αυτοκράτορα Κωνσταντίνου με την καλοσύνη του προς τη χριστιανική κοινότητα. Η αψίδα του Κωνσταντίνου είναι ένα απ' τα σημαντικότερα ιστορικά μνημεία της πόλης, και παρά την ηλικία της, η καλή διατήρηση της αποτελεί ένα διαρκές σύμβολο τόσο της ρωμαϊκής αυτοκρατορικής δόξας όσο και της εξάπλωσης του χριστιανισμού.

Καταγραφή του αστικού τοπίου: η αρχιτεκτονική σε αρμονία με το περιβάλλον της

Ρώμης

Η Ρώμη θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ως ένα μωσαϊκό, με στοιχεία τόσο της αρχαιότητας όσο και του μοντερνισμού, ένα αστικό τοπίο όπου η ιστορία της πόλης αγκαλιάζει την σύγχρονη ζωή. Παρατηρούμε την επιρροή της αρχαιότητας στους δρόμους, στα σοκάκια, στις πλατείες, στα κτίρια. Η ταυτότητα μιας πόλης ορίζεται απ' την αρχιτεκτονική της, και στη Ρώμη συγκεκριμένα έχει ιδιαίτερο ρόλο, καθώς η δημιουργικότητα και η φιλοδοξία παίρνουν υλική υπόσταση και μετατρέπονται σε σύγχρονες κατασκευές πλάι από αρχαίους ναούς, πλατείες, αγάλματα, μνημεία. Είναι μια πόλη όπου χιλιετίες ιστορίας συνυπάρχουν σε κάθε γωνιά της. Με το φωτογραφικό μας φακό, εξετάζουμε λίγα σημεία και γειτονιές όπου το αστικό περιβάλλον εναρμονίζεται με την αρχιτεκτονική της πόλης, και τα σύγχρονα αυτά αρχιτεκτονικά κτίρια είναι κομμάτι και συντελούν στην συνεχή εξελισσόμενη ιστορία της Ρώμης. Καθώς διασχίζουμε τους δρόμους της Ρώμης, παρατηρούμε την ουσία της πόλης, την ενεργή πλούσια ιστορία της και το πάντρεμα παλαιού και νέου, παράδοσης και καινοτομίας. Αψίδες, κίονες, θόλοι επαναλαμβάνονται τόσο σε ιστορικές κατασκευές όσο και σε σύγχρονες. Ο χαρακτήρας της πόλης έχει διαμορφωθεί μέσα από διάφορα ιστορικά στρώματα. Έτσι, παρατηρείται σε κάθε γωνιά της πόλης ενδιαφέρουσα αρχιτεκτονική που καθιστά την πόλη πολύ όμορφη και προσεγμένη. Η Ρώμη έχει καταβάλει μεγάλη και αξιόλογη προσπάθεια συντήρησης και διατήρησης της ιστορικής της κληρονομιάς, και έχει διασφαλίσει την αυθεντικότητα του τοπίου της. Ακολουθούν κάποια απ' τα κτίρια που μας κίνησαν το ενδιαφέρον.

8. Διαδικασία παραγωγής έργου και προκλήσεις

Όχι μόνο ως συμφοιτήτριες αλλά κι ως φίλες, αναζητήσαμε θέματα που να μας εξάπτουν το ενδιαφέρον τόσο στην Αθήνα όσο και γενικότερα στον ελλαδικό χώρο, χωρίς όμως επιτυχία καθώς κανένα δεν νιώθαμε να μας καλύπτει. Έτσι, πήραμε την πρωτοβουλία για ένα ταξίδι στο εξωτερικό, και μετά από συζήτηση καταλήξαμε στην Ρώμη, ώστε να έρθουμε σε επαφή με μια καινούρια για εμάς ιστορία και κάτι που θα μας έβγαζε έξω απ' την άνεση μας. Η φωτογράφιση των αρχιτεκτονικών θαυμάτων της Ρώμης είναι ένα όνειρο για κάθε επίδοξο φωτογράφο. Η πλούσια ιστορία της πόλης, τα εντυπωσιακά αξιοθέατα και η μοναδική ατμόσφαιρα προσφέρουν πλήθος φωτογραφικών ευκαιριών. Ωστόσο, όπως συμβαίνει με κάθε προσπάθεια, η αποτύπωση αυτών των στιγμών συνοδεύεται και από τις δικές της προκλήσεις. Ήταν λοιπόν μια πρόκληση για εμάς, καθώς έπρεπε σε συγκεκριμένο χρονικό πλαίσιο να έχουμε υλοποιήσει το φωτογραφικό μας υλικό, έχοντας κάνει πρωτίστως έρευνα, δημιουργήσει ολόκληρο πλάνο των ημερών και των δραστηριοτήτων μας. Πραγματοποιήσαμε φωτογραφική μελέτη των κτιρίων πριν πάμε στη Ρώμη, και θέλαμε η θεματολογία της εργασίας μας να εμπεριέχει πολλά σημεία και στοιχεία της ιστορίας της πόλης.

Το χρονοδιάγραμμα της παραγωγής των φωτογραφιών διήρκησε 7 μέρες, απ' τις 28 έως τις 4 Δεκεμβρίου του 2022. Μέσα σε αυτό το διάστημα πραγματοποιήθηκαν οι φωτογραφίσεις, επισκεφτήκαμε όλα αυτά τα ιστορικά μνημεία και τις τοποθεσίες, κάποια και δεύτερη φορά καθώς δεν είχαμε μείνει ικανοποιημένες απ' την πρώτη (πχ Κολοσσαίο). Έγιναν αρκετά τεχνικά λάθη όπως είναι αναμενόμενο λόγω της άγνοιας μας και της παρουσίας μας σε ένα πολύ διαφορετικό μέρος, αλλά και της έλλειψης επαγγελματικού εξοπλισμού από πλευράς μας. Με το πέρας των ημερών, υπήρξε η ψηφιακή σύνθεση και επεξεργασία των εικόνων, ώστε να ολοκληρωθεί η διαδικασία τελειοποίησης του φωτογραφικού μας υλικού. Αυτή ίσως ήταν και η πιο χρονοβόρα και δύσκολη διαδικασία, όπου έπρεπε να διορθωθούν οι ατέλειες μας. Σε αυτή την ενότητα, θα εξερευνήσουμε τα προβλήματα που αντιμετωπίσαμε κατά τη φωτογράφιση των μνημείων της Ρώμης και τη συνολική εμπειρία της φωτογράφισης σε μια ξένη χώρα.

1. Περιορισμένος εξοπλισμός

Μια από τις κύριες προκλήσεις που αντιμετωπίσαμε ήταν ο περιορισμός του φωτογραφικού μας εξοπλισμού. Αρχικά είχαμε προγραμματίσει να φέρουμε ένα τρίποδο για να εξασφαλίσουμε σταθερές λήψεις, αλλά δυστυχώς, αυτό έσπασε κατά τη μεταφορά. Αυτός ο περιορισμός αποτέλεσε σημαντικό εμπόδιο κατά τη φωτογράφιση σε συνθήκες χαμηλού φωτισμού ή τη φωτογράφιση λήψεων μακράς έκθεσης των φωτισμένων μνημείων της Ρώμης.

2. Μεταβαλλόμενες καιρικές συνθήκες

Οι καιρικές συνθήκες έκαναν τον προγραμματισμό εξωτερικών λήψεων δύσκολη υπόθεση. Οι ξαφνικές βροχές και το έντονο ηλιακό φως μας ανάγκασαν να προσαρμοζόμαστε γρήγορα στις μεταβαλλόμενες συνθήκες φωτισμού και περιστασιακά οδήγησαν σε επαναληπτικές λήψεις.

3.Πλήθος και τουρισμός

Τα εμβληματικά ορόσημα της Ρώμης είναι δημοφιλείς τουριστικοί προορισμοί και συχνά είναι γεμάτα κόσμο. Οι ελιγμοί μέσα στο πολύβουο πλήθος, απαιτούν υπομονή και συγχρονισμό. Πολλές φορές χρειάστηκε να επισκεφτούμε ορισμένα μνημεία τα ξημερώματα (πχ Fontana Di Trevi) έτσι ώστε να μην υπάρχει κόσμος μπροστά από τα αξιοθέατα και μας καταστρέψει τις λήψεις.

4.Νομικά και δεοντολογικά ζητήματα

Ο σεβασμός των πολιτιστικών πεποιθήσεων της τοπικής κοινότητας ήταν υψίστης σημασίας. Αυτό περιλάμβανε την αποχή από τη φωτογράφιση σε ιερές περιοχές, όπως ήταν ορισμένες εκκλησίες. Χρειάστηκε αρκετές φορές να ζητήσουμε άδεια από τους αρμόδιους για να έχουμε τις φωτογραφικές μας κάμερες μέσα σε διάφορους θρησκευτικούς και ιστορικούς χώρους. Ακόμα, σε κάποια μουσεία απαγόρευαν τις φωτογραφικές μηχανές για την αποφυγή ζημιών από φλας, διατηρώντας την ακεραιότητα των τεχνουργημάτων. Στα μουσεία του Βατικανού, για παράδειγμα, υπήρχαν στα περισσότερα εκθέματα ενδείξεις απαγόρευσης φωτογραφικής μηχανής.

9. Συμπέρασμα

Στην προσπάθειά της να αποτυπώσει το αρχιτεκτονικό μεγαλείο της Ρώμης, η παρούσα μελέτη ξεκίνησε ένα οπτικό ταξίδι που ξεπέρασε την απλή πράξη της φωτογράφισης. Εμβάθυνε στην περίπλοκη αλληλεπίδραση μεταξύ του φακού και των αρχαίων και σύγχρονων κατασκευών που καθορίζουν την αιώνια πόλη. Μέσα από αυτή τη φωτογραφική οδύσσεια προέκυψαν διάφορα σημαντικά ευρήματα, γνώσεις και συνεισφορές στο πεδίο της αρχιτεκτονικής φωτογραφίας, που υπόσχονται να εμπλουτίσουν την κατανόησή μας τόσο για τη μορφή τέχνης όσο και για την αρχιτεκτονική ιστορία που απεικονίζει.

Κατά τη διάρκεια αυτής της φωτογραφικής ανάλυσης, ξεδιπλώθηκε μια σειρά από συναρπαστικά ευρήματα και γνώσεις :

1. Η δύναμη της προοπτικής: Η μελέτη φώτισε τη δύναμη της προοπτικής στην αρχιτεκτονική φωτογραφία. Μας βοήθησε να καταλάβουμε πώς οι προσεκτικά επιλεγμένες γωνίες, συνθέσεις και οπτικές γωνίες μπορούν να αναδιαμορφώσουν την αντίληψή μας ακόμη και για τα πιο συνηθισμένα και πολύ-αποτυπωμένα μνημεία, δίνοντας νέα πνοή στο διαχρονικό μεγαλείο τους.

2. Πολιτιστική ευαισθησία: Η πολιτιστική ευαισθησία έπαιξε καθοριστικό ρόλο στον τρόπο με τον οποίο προσεγγίσαμε και παρουσιάσαμε τα αρχιτεκτονικά θέματα. Στη Ρώμη, αυτό επεκτείνεται στην κατανόηση της βαθιάς σημασίας των αρχαίων μνημείων, των θρησκευτικών δομών και των χώρων πολιτιστικής κληρονομιάς. Φωτογραφίζοντας ενώ παράλληλα διαβάζαμε την ιστορία των αρχαίων αυτών αρχιτεκτονικών τόπων και μνημείων, καταλήξαμε πως δεν αποτελούν απλά γραφικά σκηνικά αλλά ζωντανά σύμβολα πολιτιστικής ταυτότητας και ιστορικής συνέχειας.

3. Αφηγηματική εξερεύνηση : Η μελέτη αυτή πιστεύουμε πως προώθησε την ιδέα ότι η αρχιτεκτονική φωτογραφία δεν είναι απλώς μια στατική αναπαράσταση των κατασκευών, αλλά μια δυναμική αφήγηση που μπορεί να εμπλέξει τους θεατές σε διανοητικό, συναισθηματικό και ιστορικό επίπεδο.

Εν κατακλείδι, αυτή η εξερεύνηση της αρχιτεκτονικής φωτογραφίας στη Ρώμη, πέρα από τις επιστημονικές και καλλιτεχνικές της διαστάσεις λειτούργησε ως καταλύτης, πυροδοτώντας μέσα μας τη διακαή επιθυμία να ξεκινήσουμε περαιτέρω περιπέτειες, να εξερευνήσουμε διαφορετικούς πολιτισμούς και να εμβαθύνουμε στους αρχιτεκτονικούς θησαυρούς άλλων χωρών. Μας υπενθύμισε τη βαθιά σημασία της φωτογραφίας ως μιας ισχυρής μορφής τέχνης - μιας τέχνης που υπερβαίνει το χρόνο και το χώρο για να συλλάβει την ουσία μιας στιγμής, ενός τόπου και ενός πολιτισμού. Αυτό το ταξίδι μας υπενθύμισε ότι κάθε χώρα, κάθε πόλη και κάθε αρχιτεκτονικό θαύμα έχει τη δική του μοναδική ιστορία να διηγηθεί. Καθώς αποχαιρετούμε τη Ρώμη με την πτυχιακή μας εργασία, κουβαλάμε μαζί μας τις αναμνήσεις, με ένα ανανεωμένο πάθος για την φωτογραφία γενικότερα. Οι φωτογραφικές μας μηχανές δεν είναι απλά εργαλεία- είναι τα πινέλα μας, οι καμβάδες μας και οι αφηγητές μας. Είναι τα μέσα με τα οποία συνεχίζουμε να εξερευνούμε, να μαθαίνουμε και να μοιραζόμαστε την ομορφιά του κόσμου.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Επιστημονικά Άρθρα :

- Anderson, J. C. Jr. (2002). Roman Architecture and Society. Johns Hopkins University Press.
- Bernard, E. (2021, Σεπτέμβρης). Trevi Fountain History - A Fascinating Tale of One of the World's Most Famous Fountains.
- Cartwright M. (2018, Μάρτιος) Roman Architecture, World History Encyclopedia
- Chaudhary, A. (2020, Νοέμβρης). Roman Culture, Architecture, and Design.
- Dunlop J. & Kedves T. (2023, Ιούλιος) What are Leading Lines? (And How to Use Them in Photos)
- Lancaster, L. (2015). Innovative Vaulting in the Architecture of the Roman Empire: 1st to 4th Centuries CE. Cambridge University Press.
- Martines, G. (2015). The Conception and Construction of Drum and Dome. Cambridge University Press.
- MacDonald, W. J. (1982). The Architecture of the Roman Empire, Vol. I: An Introductory Study. Yale University Press.
- Van Horne, G. (2015, Σεπτέμβρης). Secrets of the Castel Sant'Angelo.
- Rüpke, J. (2018). Pantheon: A New History of Roman Religion. Princeton University Press.
- Θαλασσινός, Δ. (2013, Μάρτιος). Το Κολοσσαίο : Θάνατος και Θέαμα, Historical Quest

Βιβλία :

- Howe, K. S. (1992). The Essence of Egypt: The Calotypes of Félix Teynard. Hans P. Krauss, Jr., Inc. (σελ. 140)
- Miraglia, M. (2013, Οκτώβρης). Nineteenth-Century Photography in Italy: Giorgio Sommer's Italian Journey - Between Tradition and the Popular Image (σελ. 41-48).
- Omonkhegbe H. (2019, Μάιος) , The Relevance of Photography in Architecture (σελ. 7-10)

Ηλεκτρονικές πηγές:

<https://www.rome-info.gr/2016/03/apsida-konstantinou-romi.html>

<https://myprettytravels.com/el/romi/pantheon-fotografies-plirotories/>

<https://architecturecompetitions.com/how-roman-architecture-influenced-modern-architecture>

<https://blog.johncabot.edu/study-abroad/rome-called-eternal-city>

<https://paspartou.gr/nikos-prassos/batikano-gnoriste-tin-mikroteri-hora-toy-kosmoy>

<https://www.vaticannews.va/en/church/news/2021-11/over-2000-cities-light-up-against-death-penalty.html>